

A
DÉLKELET-EURÓPA KUTATÓINTÉZET - BUDAPEST

DÉLKELET-EURÓPA
SOUTH-EAST EUROPE

INTERNATIONAL RELATIONS QUARTERLY

TISZTELETTEL MEGHÍVJA

2013. március 5-én (*kedden*) 17.00 órakor a
X. DÉLKELET-EURÓPA tudományos tanácskozásra:

ΣΚΕΨΕΙΣ ΤΩΝ ΑΙΩΝΩΝ

II.

GADAMER és DERRIDA

Helyszín:

PÁRBESZÉD HÁZA

KERKAI-TEREM

1085 Budapest, Horánszky utca 20.

Nyitó gondolatok

Surányi Csaba   *Gadamer és Derrida*

Előadások

Péter Mónika   *A megértés és igazság. Hans-Georg Gadamer nyelvszemlélete
(Babeş-Bolyai Tudományegyetem. Kritikai argumentáció és filozófiai rekonstrukció doktori iskola)*

Lamár Erzsébet   *Szavak és határok – az idegenség tapasztalata Derridánál
(Szegedi Tudományegyetem Málnási Bartók György Filozófia Doktori Iskola)*

Kerekasztal

Elnök   *Sándor Ágnes (Pázmány Péter Katolikus Egyetem, Jog- és Államtudományi Kar)*

****

Minden érdeklődőt szeretettel várunk!

RSVP: conference@southeast-europe.org
DÉLKELET-EURÓPA KUTATÓINTÉZET <http://www.southeast-europe.org>

Előadásvázlatok és tanulmányrészletek a 2013. március 5-i
X. DÉLKELET–EURÓPA tudományos tanácskozáshoz

Péter Mónika: *A megértés és igazság. Hans-Georg Gadamer nyelvszemlélete*

A hermeneutikai koncepcióban a nyelv nem a dolog megnevezésének eszköze, hanem úgy jelenik meg, mint a megértés univerzális közege. Előadásomban azt vizsgálom, hogy miként tételeződik a nyelv és a megértés közötti elvi összefüggés, hogyan válik a *logosz* az igazság hordozójává, ugyanakkor arra térek ki, hogy *Hans-Georg Gadamer* miben is látja a fordítás problematikáját.

Gadamer az instrumentális nyelvszemlélettel egy merőben új nyelvfelfogást állít szembe. Koncepciójában a nyelv nem egy szilárd adottság leképezése, nem értelmezendő objektum, hanem sokkal inkább „szóhoz jutás”, a megértésnek és megértetésnek olyan közege, amelyben a beszélgető partnerek kölcsönös szót értése és a dolgról való egyetértése megy végbe. A nyelv nem rendelkezésünkre álló tényeket közöl, nem is ítélet, hanem olyan beszéd, amely mindvégig úton van a megértés fele. A beszélgetés nyelve ugyanakkor magában hordja saját igazságát, azaz feltár, előhoz valamit, ami csakis ettől fogva létezik. Azaz a *logosz* a dolgot a maga sokrétűségében képes felmutatni.

A fordítás kérdése, hermeneutikai nézőpontból megközelítve, nem a helyes nyelvhasználatban áll, hanem a dolgról való helyes szótértésnek a problémája, amely a nyelv közegeiben történik. Így a fordítás nem az eredeti alkotási folyamat megisméltése, hanem interpretációs tevékenység.

Kulcsszavak: instrumentalista nyelvszemlélet, hermeneutikai nyelvszemlélet, megértés, beszélgetés, igazság, *logosz*, fordítás.

Vizsgálatai szempontok:

Miben áll a gadameri nyelvszemlélet újszerűségére a XX. századi nyelvfilozófiákkal szemben

Miért utasítja el az instrumentalista nyelvszemléletet és annak vizsgálati módszerét

Miként tételeződik a nyelv és a megértés közötti elvi összefüggés

A beszélgetés nyelve

Az egymással való „szót értés”

A beszélgetés „közös nyelvének” a kialakítása

Hogyan válhat a *logosz* az igazság hordozójává

Gadamer fordításelmélete

A tolmács szerepe

Az írott szövegek, irodalmi szövegek fordításának problematikája

*

Lamár Erzsébet: *Szavak és határok – az idegenség tapasztalata Derridánál.*

Előadásomban *Jacques Derrida* gondolkodásának azt a jellegzetesen poszt-modern vonását szeretném kiemelni, amely különösen alkalmassá teszi a globalizáció szociális, kommunikációs illetve morális problémáinak felmutatására, a metafizika-kritika és az etika szempontjainak egymásba mosásán keresztül.

Derrida korunkat „nukleáris kornak” nevezi, melyet egy még soha nem látott háború ígérete fenyeget, és amely lényegileg meghatározott e fenyegetettség által. A nukleáris krízist ugyanakkor éppen „példátlan” jellege teszi különösen alkalmassá a dekonstruktív olvasás számára, amennyiben voltaképpen csak szövegszerű realitása van.

Modernizmus- és metafizika-kritikájában Derrida a következőket veti fel: 1. nyugati civilizáció története leírható az „atyai ész” történeteként, 2. az ész ezen története egyben a *logosz* története is, így a civilizációs folyamat irányát a „fallogocentrizmus” elvei szabják meg: az ész elsőbbsége az érzéssel, az ideálissal szemben. Az 'identitás-ipszeitás-hatalom' derridai fogalomhármása segítségével próbálom tehát felvázolni azon interpretációs mező körvonalait, melyen belül a globalizálódó világ, társadalom, nyelv és kultúra problémái de-konstruálhatóak lehetnek.

Vázlat:

1. Az „el-különböződés” terminus jelentése, funkciói.

2. A „nukleáris krízis” jellegzetességei.

3. Apokaliptika, eszkatológia, apofázis – a lehetetlen tapasztalatáról való beszéd.

4. Intencionalitás és vágy.

5. „Khóra” – a befogadás helye.

6. A tanúság kérdései, a „fallogocentrizmus” kritikája.

7. Befogadás, ön-magaság és Igazságosság – Derrida Lévinas-értelmezése

8. Vendészeretet, barátság és politika Derridánál.